



■ 8 laten we beginnen

I	kaart planvoorstellen	actie
II	kaart toetsing natuur en landschap	waarborging
III	streefbeelden (15 wijkdelen beschreven in de toekomst)	inspiratie

II TOETSINGSKADER

Het toetsingskader is een van de drie onderdelen van het plan. Het toetsingskader bestaat uit een waardenkaart plus toetsingstabel.

ontwikkelingen

In voorgaande hoofdstuk 2 ('weten wat er is') heb je kunnen lezen waaruit het groen van Lunetten bestaat. Hoewel er ingegaan is op de flora en fauna en het onderlinge samenspel en de relatie met bodem en water (de ecologie) en ook op de historische kenmerken van de wijk (erfgoed), is er nog niet expliciet ingegaan op de waarden die we daaraan hechten. Met name de kwetsbare en complexe situaties, vaak moeilijk of helemaal niet vervangbaar, zijn waardevol. Zo kennen we vanuit het groen gezien een gebied met veel soorten - zeldzame - planten en dieren (een hoge biodiversiteit) hogere waarden toe dan een gebied waar alleen algemene soorten leven. Ook erfgoed en zicht daarop is waardevol. Maar evengoed geldt dat voor een markante rij forse populieren of een vrij uitzicht.

Waardevolle plekken willen bewoners zo veel mogelijk behouden. Dat is de algemene mening die uit de enquêtes en de Groene Burgertop (en eerdere bewonersbijeenkomsten) naar voren komt. Ontwikkelingen hebben de aandacht, want een ontwikkeling kan de waarden bedreigen. Maar een ontwikkeling kan ook zó worden vormgegeven dat de waarden verhoogd worden. Iedere ontwikkeling is dus evengoed een kans als een bedreiging. Ontwikkelingen kunnen getoetst worden aan waarden.

drie groepen van waarden

(1) natuurwaarden: Niet alleen de leefgebieden van planten en dieren zijn waardevol, maar ook de gebieden die dieren gebruiken om te verplaatsen binnen de stad én tussen stad en ommeland. Denk aan oevers of bermen. Sommige natuurwaarden zijn onvervangbaar omdat het heel lang, soms wel eeuwen, heeft geduurd om het huidige evenwicht te bereiken. Vooral de laag 'natuur' is hier gebruikt om waarden te bepalen. Uit de lagen 'bodem' en 'water' kan de potentiële natuur worden afgeleid.

(2) landschapswaarden: het uitzicht op een fort of een open veld met zicht op een rij opvallende bomen wordt hoog gewaardeerd. Als je daar bouwt of een bos aanlegt gaan deze waarden voorgoed verloren. Andere plekken zijn makkelijker te vervangen of zonder landschappelijke beperkingen anders in te richten of te beheren. Denk aan de rondweg met bermen of aan de binnentuinen. De laag 'beeld' geeft inzicht in de landschapswaarden.

(3) erfgoedwaarden: erfgoed is onvervangbaar en wordt daardoor hoog gewaardeerd. Denk aan de forten en andere waterliniewerken, maar ook aan historische wegtracés. Om historische waarden te bepalen is de laag 'historie' gebruikt.



waarden van hoog naar laag

- 6 zeer hoge waarden, unieke omstandigheden, niet vervangbaar
- 5 hoge waarden, unieke omstandigheden, nauwelijks vervangbaar
- 4 hoge waarden, moeilijk vervangbaar
- 3 vrij hoge waarden, vervangbaar
- 2 algemene waarden, vervangbaar
- 1 algemene waarden, goed vervangbaar

toetsen van ontwikkeling

Vaak gaan hoge natuurwaarden samen met landschapswaarden en erfgoedwaarden. Daarom wordt één totaalwaarde per gebied toegekend. In de tabel op de volgende pagina's is te zien hoe deze waarde onderbouwd is. Zo kun je altijd teruglezen wat er nu zo bijzonder aan een gebied is.

Met behulp van de waardenkaart kun je ontwikkelingen toetsen. Niet alleen ontwikkelingen van buiten, zoals een gepland openbaar vervoertracé of een gemeentelijke wijziging van het parkeerbeleid, maar ook ontwikkelingen vanuit initiatieven van bewoners, zoals de herinrichting van een binnentuin kunnen getoetst worden. Ook het huidige beheer kan getoetst worden aan de waarden. Waar kan worden aangeplant? Wat gebeurt er met de waarden als we hoge populieren langs een watergang vervangen door knotwilgen?

	waterrijk landschap	natuur	landscha	erfgoed	waarde	kwetsbaarheid, beperkingen en voorwaarden
1	poel en moeras	xxxx	xx		5	Vooral gevoelig voor verdroging, vervuiling en verlichting, maar ook te veel bomen en struiken of wijziging van beheer kunnen de kwetsbare natuur aantasten; toegang beperkt en alleen onder begeleiding, gericht op natuureducatie; poelen zijn weliswaar vervangbaar, maar er zijn nauwelijks compensatiemogelijkheden; de relatie met de omgeving mag niet doorbroken worden
2	waterlinie water (inundatiekanaal en fortgrachten)	xxx	xxx	xxxx	6	Verstoring vanuit de oevers is het grootste knelpunt. Hier mag nauwelijks ontwikkeling plaatsvinden en ook (tijdelijke) recreatieve activiteiten kunnen alleen binnen strikte voorwaarden; een uitzonderling hierop zijn ingrepen ter behoud van erfgoed en zichtbaarheid ervan; ingrepen die de samenhang (nog verder) doorbreken zijn zeer ongewenst
3	oever en groenstructuur langs waterlinie water	xxx	xxx	xxxx	6	Ontwikkelingen die deze groenstructuren doorbreken zijn zeer ongewenst; ingrepen in de oever en begroeiing moeten zwaar getoetst worden, groenonderhoud dient kleinschalig en gefaseerd te gebeuren; paden en andere voorzieningen kunnen alleen mits aangepast aan de waarden; verlichting niet, tenzij aangepast



4	doorlopend water (hoofdstructuur)	xx	xxx	xx	5	Ontwikkelingen die deze groenstructuren doorbreken zijn ongewenst; ingrepen in de oever en begroeiing moeten getoetst worden, groenonderhoud dient kleinschalig en gefaseerd te gebeuren; paden en andere voorzieningen kunnen alleen mits aangepast aan de waarden; verlichting niet, tenzij aangepast
5	doorlopend water (overig)	x	xx	x	4	Ontwikkelingen die deze groenstructuren doorbreken zijn ongewenst; ingrepen in de oever moeten getoetst worden, wijziging van beplanting kan onder voorwaarde dat de structuur herkenbaar blijft; paden en andere voorzieningen kunnen alleen mits aangepast aan de waarden; verlichting niet, tenzij aangepast
6	stadsgracht		xx		2	Hier is veel mogelijk, mits de beleving van het water niet verminderd maar juist verbeterd wordt; extra bebouwing en verharding zijn ongewenst
	boslandschap					
7	fort met bomen	xxx	xxxx	xxxx	6	Hier kan nauwelijks ontwikkeling plaatsvinden en ook (tijdelijke) recreatieve activiteiten kunnen alleen binnen strikte voorwaarden; een uitzondering hierop zijn ingrepen ter behoud van erfgoed en zichtbaarheid ervan; ingrepen die de samenhang (nog verder) doorbreken zijn zeer ongewenst; bomenkap alleen indien noodzakelijk ter behoud van erfgoed, mits compensatie
8	moerasbos	xxx	xxx		5	Gevoelig voor versnippering en verstoring vanuit randen; Ingrepen in de structuur (dunnen boomlaag, verwijderen struiklaag) om natuurwaarden te verhogen na ecologisch onderzoek en onderbouwing; recreatieve voorzieningen zeer terughoudend op minst kwetsbare delen en alleen t.b.v. natuurbeleving (bv knuppelpad); geen verlichting, geen verharding, geen bebouwing, bouwwerken of speeltoestellen
9	structuurrijk bos	xxx	xx	xxx	5	Gevoelig voor versnippering en verstoring vanuit randen; Ingrepen in de structuur (dunnen boomlaag, verwijderen struiklaag) om natuurwaarden te verhogen na ecologisch onderzoek en onderbouwing; geen paden, overige recreatieve voorzieningen, verlichting, bebouwing, bouwwerken of speeltoestellen
10	bufferbos / houtsingel	xxx	xxx		4	Ontwikkelingen die deze groenstructuren doorbreken of versmallen zijn ongewenst; Ingrepen in boom- of struiklaag alleen om bufferende werking te versterken; geen voorzieningen of bouwwerken, anders dan ten behoeve van geluidswering
11	overig bos	xx	xx		3	Wijzigingen in de structuur van boom- en struiklaag zijn mogelijk, mits goed gemotiveerd; kleinschalige recreatieve voorzieningen mogelijk, mits zorgvuldig afgestemd; geen bebouwing of bouwwerken



	half open landschap						
12	grasland soortenrijk	xxx	xxx	xxx	xx	4	Verruiging en bosopslag zijn de grootste bedreigingen. Maai-beheer is daarop afgestemd (1-2x per jaar maaien en afvoeren) Ingrepen die de ontwikkeling van soortenrijke graslandvegetatie beperken zijn onder geen voorwaarde mogelijk: aanplant bomen en struiken (ook langs de randen vanwege de schuwwerking), aanleg paden en recreatieve voorzieningen; ingrepen in bodem- en watersysteem niet toestaan; maai-beheer wijzigen alleen ter bevordering van natuurwaarden, na onderzoek en monitoring; begrazing in principe niet mogelijk, tenzij duidelijk aantoonbaar dat floristische waarden niet worden aangetast en natuurwaarden overigens vooruit gaan
13	grasland (overig)	xx	xx	xxx	xx	3	Ontwikkelingen die openheid aantasten zijn in principe niet toestaan, d.w.z. aanplant bomen en struiken, aanleg recreatieve voorzieningen, bouwwerken
14	weiland	xx	xxx	xx		4	Ontwikkelingen die openheid aantasten in principe niet toestaan: aanplant bomen en struiken, aanleg recreatieve voorzieningen, bouwwerken, paden (uitzondering is uitgemaaid graspad langs randen); extensieve, periodieke begrazing is de meest geschikte beheervorm om de natuur- en landschapswaarden te behouden, omvormen tot hooiland is mogelijk; ingrepen in bodem- en watersysteem niet toestaan; beheer wijzigen alleen ter bevordering van natuurwaarden
15	boomgaard	xx	xxx	xx		4	Kappen alleen mits compensatie lokaal; aanplant alleen van hoogstam fruitbomen; recreatieve voorzieningen mits zorgvuldig ingepast en langs randen; geen bouwwerken, speeltoestellen, verlichting of paden (uitzondering is uitgemaaid graspad)
16	parklandschap	x	xxx	Xxx x	xx x	3	Kappen alleen mits lokaal gecompenseerd; aanplant alleen met behoud van zichtlijnen; recreatieve voorzieningen en paden mits zorgvuldig ingepast en bij voorkeur langs randen (echter niet langs natuurzone); bouwwerken niet toestaan
	recreatielandschap						
17	tuinenpark, buurttuin	xx	xx	xx		3	Kappen alleen mits lokaal gecompenseerd; bij aanplant (bij voorkeur vruchtdragende soorten) rekening houden met zichtlijnen; recreatieve voorzieningen en paden mits zorgvuldig ingepast en bij voorkeur langs randen (echter niet langs natuurzone)
18	sport- en speelgroen	x	xx			2	Bij voorkeur aanplant extra bomen, bij noodzakelijke kap lokaal compenseren; geen extra verharding of bouwwerken, speeltoestellen inpassen in omgeving



19	binnentuin (groot)	xx	xx		3	Bij voorkeur aanplant extra bomen, bij noodzakelijke kap lokaal compenseren; struiklaag vervangen mits ten gunste van voedselhaag of natuurbosje geen extra verharding, speeltoestellen inpassen
20	binnentuin (klein)	x	x		2	bij noodzakelijke kap lokaal compenseren; geen extra verharding, speeltoestellen inpassen; waar mogelijk aanplant bomen
	woon-werklandschap					
21	bermen	x	xx		2	Behoud minimaal bestaande oppervlak onverhard, geen extra verharding; bij herprofilering wegen extra ruimte voor bloemrijke bermen, bomen, wadi's; Kappen alleen mits compensatie lokaal
22	plein, verhard terrein		x		1	Geen extra verharding; herinrichting mits netto vergroening (kwalitatief en kwantitatief); waar mogelijk aanplant bomen
23	woningen en tuinen	x			1	Geen extra verharding of bouwwerken; bevorderen groene, natuurlijke tuinen, tegengaan verstenen ('tegels wippen'); bevorderen geveltuinen, groene gevels en groene boomspiegels
24	(semi-) openbare gebouwen, bedrijven, winkels		x	x	1	Geen extra verharding; herinrichting mits netto vergroening (kwalitatief en kwantitatief); bevorderen groene gevels en daken